

***Р.Р. Єднорович**, студентка 4 курсу кафедри міжнародної інформації Національного університету «Львівська політехніка»*

*Науковий керівник: к.іст.н., доц. кафедри міжнародної інформації НУ «Львівська політехніка»
В.В.Гулай (Україна, м. Львів)*

Лобізм як форма зв'язку транснаціональних корпорацій (ТНК) з владою держави перебування

Роботу виконано на кафедрі міжнародної інформації НУ «Львівська політехніка»

Ednorovych R. Lobbyism as a form of transnational corporations (TNC) with the government of the host country. Lobbyism (from the English. Lobby - lobby) - of government, legislative, executive, companies, organizations, groups and individuals to support specific industries, regions, companies, firms, groups, individuals, dictated not on 'subjective necessity, personal interest, pecuniary benefit toscho. Lobbying network covers TNC departments of corporations and associations, informal contact organizations, funds, offices and others.

Keywords: Lobbyism, TNC, lobbying strategies, lobbying

Метою даної статті є висвітлення лобізму як форм зв'язку ТНК з державою перебування. Завданнями є: розгляд структури та стратегій здійснення лобістської діяльності ТНК(транснаціональних корпорацій); проведення всебічної діагностики ситуацій із застосуванням лобізму у практиці ТНК.

Однією з ключових характеристик сучасного розвитку світогосподарських процесів є транснаціоналізація. Специфіка діяльності ТНК полягає у створенні й розширенні зарубіжних і дочірніх підприємств, встановленні контролю за їх діяльністю

та реалізації своїх корпоративних інтересів. Реалізацію своїх корпоративних інтересів ТНК здійснюють в тому числі й завдяки лобіюванню. Здійснення лобістської діяльності ТНК відбувається безпосередньо(відділи корпорацій та їх об'єднань, неформальні контактні організації, фонди, бюро та ін.) та опосередковано(через певних осіб-лобістів або груп осіб-лобі). Лобізм (англ. lobbyism) — скоординована практика відстоювання інтересів чи чинення тиску на законодавців і чиновників неурядовими організаціями, фінансово-промисловими групами чи етнічними спільнотами на користь того, або іншого рішення[1]. Іноді лобізм асоціюється з корупцією і нелегальними методами впливу на прийняття рішень урядовими структурами, хоча не обов'язково передбачає підкуп державних працівників. Практично всі значні транснаціональні корпорації мають у своєму складі лобістські підрозділи. Наприклад, найсистемнішим і найпотужнішим в Україні є російське лобі: лобізм поєднаний із відвертим домінуванням самого російського керівництва та великих корпорацій (наприклад, «Газпром», ВАТ «Лукойл, Холдинг «Русский алюминий», «Альфа-Груп») у процесі прийняття державних рішень в Україні.

ВАТ «Лукойл» представлений в основному в нафтопереробній галузі, в оптово-роздрібній торгівлі нафтопродуктами, в банківському секторі. «Лукойл» контролює тільки один — Одеський НПЗ. Має досить розвинуту медіа-мережу в Україні, зокрема, телеканал СТБ, газету «Ділова столиця». Лобісти «Лукойл» в Україні: Д. Сандлер, О. Федун.

Холдинг «Русский алюминий». Основна зацікавленість холдингу — Миколаївський глиноземний завод, який є найбільшим підприємством з виробництва глинозему в Європі. Основна частина акцій перейшла під контроль холдингу в 2002 році. Холдинг обслуговується двома українськими комерційними банками «Укрсиббанк» і «Укрсоцбанк». Власні

медіа-ресурси в Україні незначні. Лобісти: В. Пінчук, І. Богословська, Л. Грач, О. Ярославський, Е. Галієв.

«Альфа-Груп» активно діє в Україні з 2000 р., придбавши 67,4% акцій Лисичанського НПЗ. В основному представлена в Україні Тюменською нафтовою корпорацією (ТНК) (сьогодні — російсько-британська ТНК-ВР) у галузі переробки нафти й торгівлі нафтопродуктами. Має дочірню компанію «ТНК-Україна». Серед інших банків групу обслуговує «Брокбізнесбанк», наблизений до групи «Інтерпайп» В. Пінчука. Тривалий час група намагалася приватизувати «Укртелеком». З серпня 2000 р. «Альфа Груп» належить страхова компанія «Остра-Київ». Основним медіа-ресурсом групи в Україні є «Новий канал». Лобісти: Сергій і Олександр Буряки, П. Ігнатенко. Група мала добрі відносини з главою «Інтерпайпу» В. Пінчуком[2].

За кордоном лобізм-діяльність, що чітко регулюється законами. Це цілі системи контор і агенств великих монополій при органах влади. Їх робота-відстоювати інтереси ТНК в законодавчій сфері. Більше того, в багатьох країнах під контролем законодавства знаходяться навіть фінансові прибутки лобістів. Так, наприклад, у Великобританії річний оборот лобістських об'єднань перевищує 500млн. фунтів стерлінгів. В країнах ЄС тільки офіційно зареєстровано понад 13 тисяч лобістів. При цьому 40% лобістів (5 тисяч) працюють в Європейському парламенті-на кожного депутата приходиться сім лобістів[3]. В світовій практиці поширені наступні технології організації лобістської діяльності: 1. виступи в профільних комітетах законодавчого органу (в роботі комітетів допускається участь як депутатів, так і зацікавлених лобістів та експертів); 2. робота над законопроектами і винесення їх на розсуд парламенту (дана технологія лобіювання можлива у вигляді «проштовхування» певного законопроекта чи окремих поправок до нього); 3. організація пропагандистських кампаній в ЗМІ з приводу рішень, що готуються, чи вже прийнятих; 4. проведення

науково-практичних конференцій з участю представників законодавчої і виконавчої влади; 5. організація урочистих зустрічей і прийомів для повноважних представників законодавчої та виконавчої влади; 6. психологічний вплив на депутатів та представників виконавчої влади (дзвінки, листи, телеграми на їхню адресу, особисті візити впливових діячів та місцевих виборців); 7. підкуп посадових осіб; 8. мітинги та бастування, які найбільш характерні для профспілок, що відстоюють соціально-економічні інтереси працівників своєї галузі (grass-roots, тобто використання великих мас людей для створення ілюзії масової підтримки певних вимог); 9. особисті зв'язки, чи «коридорний лобізм», який реалізується шляхом особистих, дружніх контактів і візитів до державних діячів; 10. інтернет технології (електронні чутки, злив компромату тощо) [4].

Отже, транснаціональні корпорації, з одного боку, є продуктом швидко та розвитку міжнародних геополітичних відносин, з другого боку, самі представляють потужний механізм на них й де використовують свої методи впливу, зокрема і лобіювання своїх інтересів.

Джерела:

1. Рокоча В., Плотніков О., Новицький В. та ін. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник. – К. : Таксон, 2001.-304с

2. Стаття з газети "Україна і світ сьогодні", № 32-33 (382-383) 18.08.2006

3. Стрижакова Н.А. Роль лобізму : порівняльний аналіз західноєвропейських та перехідних політичних систем / Н.А.Стрижакова // Нова парадигма. –2008. – Вип.76.– С.112-121.

4. Тихомирова Є. Б. Технологія зв'язків з владою: міжнародний досвід лобіювання // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2001. – Випуск 6. – С. 235 – 244.